

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده مدیریت، گروه مدیریت دولتی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: مالی

عنوان:

بررسی عوامل مؤثر بر انحراف بین بودجه عملکردی و بودجه مصوب در شرکت

سرمایه گذاری ایرانگردی و جهانگردی

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر حسن الماسی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر عباس صالح اردستانی

پژوهشگر:

سیده فاطمه شاه‌بازاده زعفرانی

تابستان ۹۲

تاریخ : ۹۲/۴/۲۲
شماره :
پیوست :

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی

تعهد نامه

اینجانب سیده فاطمه شاه بازاده زعفرانی دانشجوی کارشناسی ارشد رشته مدیریت گروه آموزشی دولتی دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی با شماره دانشجویی ۹۰۱۰۱۹۵۶۷ که موضوع پایان نامه خود را تحت عنوان " بررسی عوامل موثر بر انحراف بین بودجه عملکردی و بودجه مصوب در شرکت سرمایه گذاری ایرانگردی و جهانگردی " انتخاب نموده ام متعهد می گردم که با رعایت دقیق اصول تحقیق و اجتناب از هر گونه کپی برداری غیر مجاز پایان نامه خود را تهیه کنم . چنانچه در هر زمانی مشخص گردد که پایان نامه کپی برداری (بدون رفرانس) بوده نمره اینجانب صفر منظور خواهد شد. در صورتی که پس از فارغ التحصیلی نیز این امر محرز گردد دانشگاه مجاز به ابطال مدارک تحصیلی و دانشنامه اینجانب خواهد بود و من حق هر گونه اعتراض را از خود سلب و ساقط می کنم .

تاریخ و امضاء

تشکر و قدردانی

سپاس پروردگار جهانیان را که به من موهبت تعلم را ارزانی داشت تا با بهره گیری از فروغ حکمت بزرگان. میدان دانش خویش را روشنی بخشم و در پرتو اندیشه های والای فرزندگان قدمی هر چند کوتاه پیش نهم. خدای متعال را سپاسگزارم که مرا در پایان رسانیدن این پایان نامه یاری نمود.

از استاد بزرگوار جناب آقای دکتر الماسی که راهنمایی این پایان نامه را بر عهده داشتند و در این مدت جهت ارائه هر چه بهتر این تحقیق از بذل هر گونه راهنمایی دریغ نوزیدند کمال تقدیر و تشکر را دارم.

از استاد گرامی جناب آقای دکتر صالح اردستانی که به عنوان استاد مشاور این پایان نامه و در طول مدت تحصیل همیشه با صرف وقت راهنمای اینجانب بود کمال سپاسگذاری را دارم.

از استاد محترم جناب آقای دکتر ربیعی که زحمت داوری پایان نامه را قبول نمودند صمیمانه تشکر و قدردانی می نمایم.

فاطمه شاه بازاده

تابستان ۹۲

چکیده

از نقطه نظر اقتصادی بودجه و اجرای آن تاثیر قطعی در سطح تعادل‌های اساسی اقتصاد و در نهایت تعادل کل اقتصاد دارد. جایی که حدود نصف تولید و مصرف متعلق به دولت باشد و این سهم از طریق بودجه اعمال گردد، خود نشان دهنده این واقعیت است که بودجه باید بر اساس سیاست اقتصادی و مالی و پولی صحیحی پایه گذاری شده است.

امروزه همه کشورهای جهان به دلیل محدود بودن منابع اولیه و نامحدود بودن نیازهای انسان در زندگی اجتماعی استفاده از نظام بودجه ریزی جهت رسیدن به حداکثر بهره از حداقل منابع را امری ضروری و لازم می دانند و از روشهای مختلف بودجه ریزی استفاده می کنند.

در این میان کشور در حال توسعه ما نیاز بیشتری به برنامه ریزی دقیق و کارآمد برای رشد سریعتر و همه جانبه خصوصا در زمینه های اقتصادی دارد و استفاده از بودجه ریزی مناسب همراه با روش های کنترل بودجه ای نوین می تواند در این زمینه بسیار تاثیرگذار باشد. این تحقیق با هدف کمک به کاهش مغایرت بودجه ای مشاهده شده بین بودجه عملکردی و بودجه مصوب شرکت سرمایه گذاری ایرانگردی و جهانگردی انجام شده است و پس از بررسی اسناد بودجه ای شرکت مذکور و ارزیابی پاسخ پرسشنامه های توزیع شده با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن تعیین گردید، که در انحراف بین بودجه عملکردی و بودجه مصوب عوامل "شیوه مدیریت، ضعف سیستم ارزیابی عملکرد، ضعف سیستم محاسبه بهای تمام شده، نرخ تورم" موثر است و نهایتا پیشنهادهایی بر اساس نتایج بدست آمده در جهت کاهش مغایرت ها ارائه گردید.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱-۱- مقدمه.....	۱
۱-۲- بیان مسأله تحقیق.....	۲
۱-۳- بیان اهمیت انجام تحقیق.....	۲
۱-۴- بیان اهداف تحقیق.....	۴
۱-۵- فرضیات یا سؤالات تحقیق.....	۴
۱-۷- مدل تحلیلی.....	۵
۱-۸- روش تحقیق.....	۶
۱-۹- ابزار گردآوری داده‌های تحقیق.....	۶
۱-۱۰- جامعه آماری و نمونه‌گیری:.....	۷
۱-۱۱- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:.....	۷
۱-۱۲- قلمرو تحقیق.....	۷
۱-۱۲-۱- قلمرو موضوعی تحقیق.....	۷
۱-۱۲-۲- قلمرو مکانی تحقیق.....	۸
۱-۱۲-۳- قلمرو زمانی تحقیق.....	۸
۱-۱۳- تعاریف عملیاتی واژه‌ها:.....	۸

فصل دوم: ادبیات تحقیق

بخش اول: مبانی نظری تحقیق.....	۱۰
۱-۲- مقدمه.....	۱۰
۲-۲- بودجه‌ریزی و انواع روش‌های آن.....	۱۰
۱-۲-۲- تعاریف بودجه و مفاهیم مرتبط با آن.....	۱۰
۲-۲-۲- تعریف قانونی بودجه.....	۱۱
۳-۲-۲- مفاهیم مرتبط با بودجه.....	۱۱
۳-۲- وظایف بودجه‌ریزی.....	۱۲

۱۳	۲-۴-۲- روش‌های بودجه‌ریزی
۱۳	۲-۴-۱- بودجه متداول (سنتی)
۱۴	۲-۴-۲- بودجه‌ریزی افزایشی - سنواتی
۱۵	۲-۴-۳- بودجه‌ریزی برنامه‌ای
۱۵	۲-۴-۴- بودجه‌ریزی عملیاتی
۱۷	۲-۴-۵- سیستم (برنامه‌ریزی - طرح‌ریزی و بودجه‌ریزی) "P.P.B.S"
۱۹	۲-۴-۶- بودجه‌ریزی بر مبنای صفر (ZBB)
۲۱	۲-۴-۷- بودجه‌ریزی منعطف
۲۱	۲-۴-۸- بودجه‌ریزی بر مبنای هدف (TBB)
۲۲	۲-۵-۵- مراحل بودجه‌ریزی در ایران (سیکل بودجه)
۲۳	۲-۵-۱- مرحله اول: مرحله تهیه و تنظیم و پیشنهاد لایحه بودجه:
۲۶	۲-۵-۱-۱- برآورد درآمدهای سال آینده (سال بودجه‌ای)
۲۷	۲-۵-۱-۲- بررسی بودجه در دولت
۲۷	۲-۵-۲- مرحله دوم: تصویب بودجه
۲۸	۲-۵-۳- مرحله سوم: اجرای بودجه
۲۹	۲-۵-۳-۱- اجرای بودجه از نظر هزینه‌ها
۲۹	۲-۵-۳-۱-۱- ابلاغ بودجه
۲۹	۲-۵-۳-۱-۲- امضاء و مبادله موافقت‌نامه‌ها
۳۰	۲-۵-۳-۱-۳- تخصیص اعتبار مصوب
۳۱	۲-۵-۳-۱-۴- مراحل تفصیلی اجرای مالی بودجه
۳۴	۲-۵-۴- مرحله چهارم: نظارت و کنترل بودجه
۳۵	۲-۵-۴-۱- انواع نظارت بر اجرای بودجه در ایران
۳۵	۲-۵-۴-۲- نظارت اداری قبل از خرج
۳۶	۲-۵-۴-۳- نظارت اداری ضمن خرج
۳۷	۲-۵-۴-۴- نظارت بعد از خرج
۳۸	۲-۵-۴-۲- نظارت پارلمانی
۴۰	بخش دوم: آشنایی اجمالی با سازمان جهانگردی
۴۰	۲-۶- تاریخچه مسافرت و جهانگردی

۴۱	۷-۲- تاریخچه جهانگردی در ایران.....
۴۲	۸-۲- اهداف سازمان جهانگردی کشور.....
۴۳	۹-۲- وظایف اساسی سازمان جهانگردی کشور.....
۴۴	۱-۹-۲- شرح وظایف معاون مالی و اداری.....
۴۵	۲-۹-۲- شرح وظایف مدیر املاک و حقوقی.....
۴۶	۳-۹-۲- وظایف معاون بازاریابی و فروش.....
۴۷	۴-۹-۲- وظایف معاون اجرایی.....
۴۷	۵-۹-۲- وظایف مدیر اطلاعات و رایانه.....
۴۸	۶-۹-۲- وظایف معاون فنی و اجرایی.....
۴۸	۷-۹-۲- وظایف معاون اقتصادی و توسعه.....
۴۹	۱۰-۲- سیاست ها و استراتژیک های شرکت.....
۵۲	۱۱-۲- توجه ویژه به صنعت گردشگری در برنامه چهارم توسعه.....
۵۲	۱۲-۲- برنامه ها و پروژه ها.....
۵۴	۱-۱۲-۲- وضعیت مالی و اداری شرکت سرمایه گذاری ایرانگردی و جهانگردی.....
۷۱	بخش سوم: پیشینه تحقیق.....
۷۱	۱۳-۲- پیشینه تحقیق.....

فصل سوم: روش شناسی تحقیق

۷۹	۱-۳- مقدمه.....
۷۹	۲-۳- روش تحقیق.....
۸۰	۳-۳- روایی (اعتبار تحقیق).....
۸۱	۴-۳- پایایی تحقیق.....
۸۱	۵-۳- روش آزمون فرضیه های تحقیق.....
۸۴	۶-۳- جامعه آماری و نمونه گیری.....

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل اطلاعات

۸۵	۱-۴- مقدمه.....
۸۶	۲-۴- توصیف داده ها.....

۳-۴- آزمون فرضیات ۸۹

فصل پنجم: نتایج و پیشنهادها

۱-۵- مقدمه: ۹۴

۲-۵- نتیجه گیری ۹۵

۳-۵- پیشنهادها و راهکارها: ۹۷

منابع ۹۹

پیوست

پرسشنامه ۱۰۰

جداول آماری ۱۰۴

چکیده انگلیسی ۱۱۳

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول شماره (۴-۵): نتیجه آزمون فرضیه اول تحقیق	۸۹
جدول شماره (۴-۶): فراوانی سوالات مربوط به فرضیه دوم تحقیق	۹۰
جدول شماره (۴-۷): نتیجه آزمون فرضیه دوم تحقیق	۹۰
جدول شماره (۴-۸): فراوانی سوالات مربوط به فرضیه سوم تحقیق	۹۱
جدول شماره (۴-۹): نتیجه آزمون فرضیه سوم تحقیق	۹۲
جدول شماره (۴-۱۰): فراوانی سوالات مربوط به فرضیه چهارم تحقیق	۹۲
جدول شماره (۴-۱۱): نتیجه آزمون فرضیه چهارم تحقیق	۹۳
جدول (۴-۲): توصیف رشته تحصیلی پاسخگویان	۸۷
جدول (۴-۳): توصیف میزان تجربه پاسخگویان	۸۸
جدول شماره (۴-۴): فراوانی سوالات مربوط به فرضیه اول تحقیق	۸۹
جدول (۴-۱): توصیف وضعیت تحصیلی پاسخگویان	۸۶

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۸۶	نمودار (۱-۴) توصیف وضعیت تحصیلی پاسخگویان
۸۷	نمودار شماره (۲-۴): توصیف رشته تحصیلی پاسخگویان
۸۸	نمودار شماره (۳-۴): توصیف میزان تجربه پاسخگویان

فهرست شکلها

صفحه	عنوان
۵	شکل ۱-۱- مدل تحلیلی ادوارد جیمز آلتمن- بایرآی اورگلر- ۲۰۰۲
۲۲	شکل ۱-۲- فرایند بودجه‌ریزی در ایران

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه:

تهیه و تنظیم بودجه دولتی از تخصصی‌ترین و پیچیده‌ترین مباحث اقتصادی است. بودجه یک کشور نشان‌دهنده جایگاه دولت در اقتصاد و به عبارتی حدود و ثغور دخالت دولت در جامعه است و اداره صحیح امور مالی دولت، نقش بسزایی در بهسازی نظام اقتصادی و نظام اداری یا مدیریت بخش دولتی دارد.

بودجه‌ای که به صورت قانون و برنامه شکل می‌گیرد ماحصل زحمات بیش از هزاران نفر نیروی متخصص و صدها هزار ساعت کار کارشناسی است. تمام فعالیت‌های مالی دولت اعم از کسب درآمدها و پرداخت هزینه‌ها برای انجام این فعالیت‌ها در چارچوب قانون بودجه انجام می‌شود. بنابراین بودجه آینه تمام‌نمای همه برنامه‌ها و فعالیت‌های دولت بوده و نقش بسیار مهم و حیاتی در توسعه اقتصاد ملی ایفا می‌کند.

بر این اساس دست‌اندرکاران و متولیان بودجه و بودجه‌ریزی کشورمان به عنوان کشوری نیازمند به رشد و توسعه اقتصادی شتابان به دنبال تغییر در شیوه‌های سنتی بودجه‌ریزی کشور بوده و در سال‌های اخیر برای استفاده از روش بودجه‌ریزی عملیاتی که ارتباط بین نتایج بدست آمده و منابع مصرف شده را بهتر نشان می‌دهد و ارزیابی عملکرد را دقیق‌تر و آسان‌تر می‌نماید گام‌هایی برداشته شده است که اجرای کامل این روش نیاز به زمان بیشتر و رفع تنگناها خواهد داشت.

پس از انجام فعالیت‌های دستگاه‌های اجرایی تجزیه و تحلیل میزان و علل مغایرت‌های به‌وجود آمده بین بودجه عملکردی و بودجه مصوب از اهمیت خاصی برخوردار است و به این وسیله می‌توان به نقایص احتمالی سیستم بودجه‌ریزی و سایر قسمت‌های عملیاتی دستگاه پی‌برد و در آینده با رفع نقایص و مشکلات بر کارایی و اثربخشی و در نتیجه بهره‌وری سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی افزود.

۱-۲- بیان مسأله تحقیق

بودجه ابزاری کارآمد جهت تحقق اهداف هر سازمان است و هرچه بودجه دقیق‌تر طراحی شود امکان نیل به اهداف بیش‌تر می‌شود. نظام بودجه‌ریزی مناسب می‌تواند با تنظیم برنامه‌ای از نحوه کسب درآمدها و تخصیص هزینه‌ها در جهت پیشبرد اهداف، سازمان را یاری نمایند. بر اساس این تعریف می‌توان گفت بودجه همان سنجش امکان در جهت تحقق اهداف است. با توجه به اهمیت بودجه‌ریزی در جوامع لازم است که در تهیه و تنظیم بودجه در کشور نهایت دقت و صراحت به عمل آید تا از حیف و میل شدن منابع جلوگیری شود و بودجه‌ریزی کارایی و اثربخشی داشته باشد. پس بودجه دارای دو جنبه می‌باشد:

۱- برآورد پیش‌بینی درآمد و هزینه

۲- کنترل درآمد و هزینه طی دوره

بودجه یک طرح مالی است که نیازمندی‌های پولی دولت به‌طور کامل برای مدت محدودی برآورد می‌شود و در برابر نیازمندی‌های هزینه ارقام درآمد پیش‌بینی می‌گردد. (الماسی، ۱۳۸۷: ۴۱)

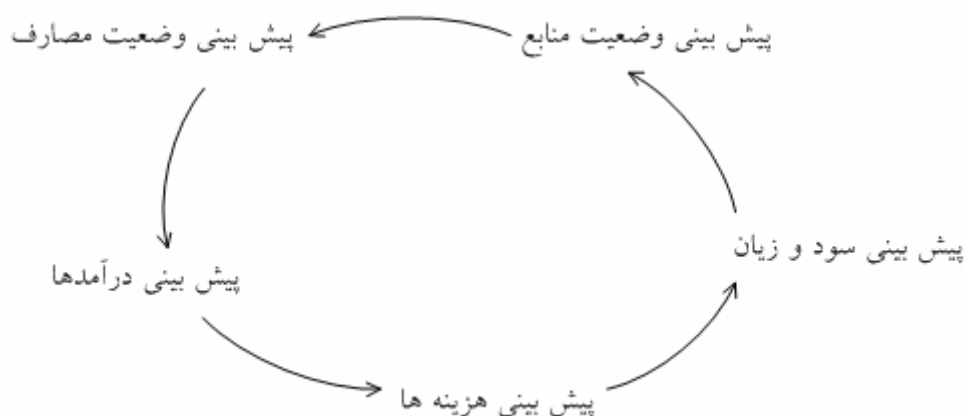
با توجه به نکات فوق بررسی اسناد بودجه‌ای دو سال گذشته شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی وجود مغایرت بین بودجه عملکردی و بودجه مصوب آن را نشان می‌دهد و این موضوع باعث عدم دستیابی به اهداف مورد نظر و برنامه‌های سازمان در موعد پیش‌بینی شده می‌شود و مشکلاتی را در مدیریت منابع مالی شرکت به‌وجود می‌آورد، حال با توجه به مشکل و مسأله فوق این سؤال مطرح است که چه عواملی و به چه میزان باعث انحراف بودجه عملکردی در شرکت است. در این تحقیق به دنبال شناسایی، عوامل مؤثر بر انحراف بین بودجه عملکردی و بودجه مصوب شرکت و تعیین درجه اثربخشی آن هستیم.

۱-۳- بیان اهمیت انجام تحقیق

اداره یک سازمان در شرایط اقتصادی و اجتماعی پویای امروز، وظیفه‌ای دشوار و پیچیده است. مدیران حرفه‌ای، هر مرحله از عملیات خود را از قبل و به دقت طرح‌ریزی نموده و با اعلام روش‌های کنترل از اجرای دقیق و به موقع آن اطمینان حاصل می‌کنند.

بودجه‌بندی و کنترل‌های بودجه‌ای رکن اساسی فرآیند برنامه‌ریزی و کنترل مدیریت به‌شمار می‌روند. نیاز روز افزون سازمان‌ها به بودجه به عنوان ابزار برنامه‌ریزی و کنترل باعث شده تا این سازمان‌ها سعی کنند و از این ابزار به نحو مطلوب استفاده نمایند. مدیریت جهت رسیدن به یک نظام بودجه‌بندی مؤثر و کارا، مشارکت کلیه قسمت‌ها را لازم داشته و ضروری است اطلاعات دقیق را چه در خصوص درآمدها و چه در خصوص هزینه‌ها با همکاری قسمت‌های مختلف بدست آورد.

گام‌هایی که در جهت تدوین بودجه برداشته می‌شود عبارتند از:

صنعت گردشگری بخشی از سیستم اطلاعات عمومی است و یکی از بزرگترین و پربازده‌ترین فعالیت‌های اقتصادی در دنیاست که بالاترین میزان ارزش افزوده را داراست. وبه طور مستقیم و غیرمستقیم سایر فعالیت‌های اقتصادی و فرهنگی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بنابراین تولید اطلاعات و انجام خدمات گردشگری مانند سایر کشورهای دنیا از وظایف و مسئولیت‌های دولت می‌باشد.

در نهایت با توجه به سیاست‌های کلان کشور در حیطه بودجه‌ریزی و گرایش به انجام بودجه‌ریزی عملیاتی، همچنین لزوم پاسخ‌گویی هر چه بیشتر مدیران ارشد شرکت نسبت به عملکرد بودجه‌ای دستگاه تحت مدیریت خود به دستگاه‌های نظارتی و شفافیت بیشتر عملکرد اعتبارات دریافت شده،

است. انجام این تحقیق کاربردی و ارائه راه‌کارهایی تحت کاهش مشکلات و افزایش دستیابی شرکت به اهداف تعیین شده خود لازم می‌باشد.

۱-۴- بیان اهداف تحقیق

هدف پژوهش علمی آن است که همراه با دلایل و شواهد عینی، استفاده صحیح از فنون، تکنیک‌ها و روش‌های تجزیه و تحلیل اطلاعات و حقایق، مبانی صحیح و سودمندی را به منظور اتخاذ تصمیم در زمینه بر طرف نمودن مشکلاتی سازمانی پیشنهاد نماید.

به‌طور کلی اهداف این تحقیق با توجه به اهمیت موضوع و بیان مسأله به شرح زیر می‌باشد:

۱- مقایسه بودجه‌ریزی شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی از سال ۸۸ تا ۹۰ با بودجه مصوب مربوط به آن.

۲- کشف عوامل مؤثر در ایجاد مغایرت‌ها و الویت‌بندی این عوامل

۳- تعیین درجه و شدت عوامل مؤثر بر انحراف

۴- ارائه راه‌کارهای مناسب جهت کاهش مغایرت مشاهده شده.

۱-۵- فرضیات یا سوالات تحقیق

با توجه به بیان مسأله و اهداف تحقیق فرضیه‌های زیر مطرح می‌گردد تا بر اساس آن‌ها اطلاعات جمع‌آوری و نسبت به تأیید و یا رد فرضیه‌ها اقدام گردد.

فرضیه‌ها عبارتند از:

۱) شیوه مدیریت در انحراف بین بودجه عملکردی با بودجه مصوب شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی مؤثر است.

۲) ضعف سیستم ارزیابی عملکرد در انحراف بین بودجه عملکردی با بودجه مصوب شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی مؤثر است.

۳) ضعف سیستم محاسبه بهای تمام شده در انحراف بین بودجه عملکردی و بودجه مصوب شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی مؤثر است.

۴) نرخ تورم در انحراف بین بودجه عملکردی و بودجه مصوب شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی مؤثر است.

۶-۱- متغیرهای تحقیق

متغیر مستقل:

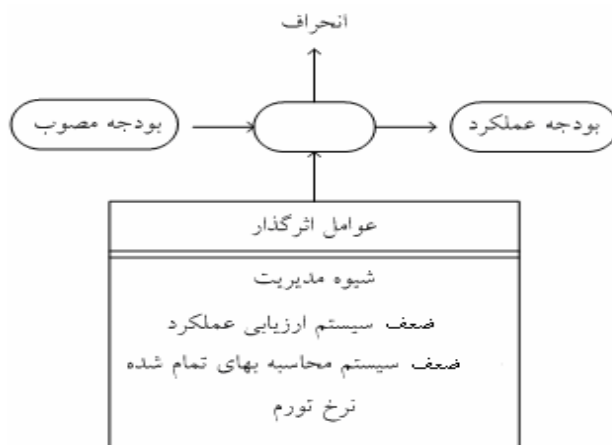
که به آن متغیر متحرک یا درون داد نیز می‌گویند. شرط مقدم یا پیش‌شرط اعلام قبل از وقوع یک پیامد یا نتیجه‌ای به‌خصوص یا پیشامد متغیر وابسته است که در این پژوهش متغیرهای مستقل به ترتیب عبارتند از شیوه مدیریت، ضعف سیستم ارزیابی عملکرد، ضعف سیستم محاسبه بهای تمام شده، نرخ تورم می‌باشد.

متغیر وابسته:

متغیری است که به منظور تعیین اثر متغیر مستقل، مشاهده و اندازه‌گیری می‌شود که متغیر وابسته در تمام فرضیه‌ها انحراف در بودجه عملکردی می‌باشد.

۷-۱- مدل تحلیلی:

شکل (۱-۱) مدل تحلیلی بودجه مورد استفاده در این پژوهش را نمایش می‌دهد در این مدل بودجه مصوب سازمان را با بودجه عملکردی آن مقایسه می‌نماییم تا عوامل ایجاد مغایرت را شناسایی کنیم. در این زمینه ۴ عامل «شیوه مدیریت، ضعف سیستم ارزیابی عملکرد، ضعف سیستم محاسبه بهای تمام شده، نرخ تورم» بررسی خواهد شد و میزان تأثیر هر یک از عوامل یاد شده در ایجاد انحراف مشخص خواهد شد.

شکل (۱-۱) مدل تحلیلی ادوارد جیمز آلت‌من - بایرای اورگلر - ۲۰۰۲ - ص ۸۷۶

۸-۱- روش تحقیق

روش تحقیق مجموعه‌ای از قواعد، ابزارها و راه‌های معتبر و نظام‌یافته برای بررسی واقعیت‌ها، کشف مجهولات و دستیابی به راه‌حل مشکلات است. اتخاذ روش تحقیق علمی تنها راه دستیابی به دستاوردهای قابل قبول و علمی است (خاکی، ۱۳۸۴: ۳۸)

این تحقیق از نظر هدف کاربردی بوده و از نظر روش تحقیق توصیفی، پیمایشی می‌باشد، تحقیق توصیفی از آن جهت که واقعیت‌ها را بدون هیچ دخل و تصرفی تشریح می‌نماید.

در حقیقت توصیف، ضبط تجزیه و تحلیل شرایط موجود یا توصیف منظم موقعیتی ویژه، یا حوزه مورد علاقه به صورت واقعی و عینی، هدف اصلی این‌گونه روش‌هاست.

پیمایشی است چرا که متکی به یک فن خاص در گردآوری اطلاعات نیست و در بخش دیگر روش مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای مورد استفاده قرار گرفته شده است.

۹-۱- ابزار گردآوری داده‌های تحقیق

با توجه به موضوع تحقیق که بررسی عوامل مؤثر بر انحراف بین بودجه عملکردی و بودجه مصوب در شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی می‌باشد مهم‌ترین ابزار جمع‌آوری اطلاعات عبارتند از:

۱- مطالعات کتابخانه‌ای:

جهت تدوین مبانی نظری و بخش‌های تئوری از کتب و نشریات و مقالات فارسی در کتابخانه دانشگاه تربیت مدرس، و دانشکده مدیریت دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز و کتابخانه شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی استفاده شده است و بخش دیگر داده‌ها و آمار بودجه‌ای از اسناد بودجه‌ای شرکت سرمایه‌گذاری جمع‌آوری شده است.

۲- پرسشنامه:

از آنجایی که رایج‌ترین وسیله جمع‌آوری اطلاعات برای کشف عقاید، افکار، و ادراکات افراد مورد نظر پرسشنامه است، به همین دلیل پرسشنامه‌ای به این منظور تهیه شده و در اختیار برخی از مدیران

و معاونین امور مالی شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی قرار گرفت و نظرات آنها در ارتباط با موضوع تحقیق مورد بررسی واقع شد.

۱-۱۰-جامعه آماری و نمونه‌گیری:

جامعه آماری به عنوان همه عناصری تعریف می‌شود که دارای یک یا چند ویژگی مشترک هستند و امکان دارد برای مطالعه انتخاب شوند (آذر، ۱۳۷۳: ۵) با توجه به این که تعداد مدیران و معاونین امور مالی شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی در تهران و کل استان‌ها که در تهیه و تنظیم بودجه شرکت دارند ۶۰ نفر می‌باشد و با توجه به نظریه محدود بودن تعداد جامعه آماری، کل جامعه آماری شمارش می‌گردد و مورد سنجش قرار می‌گیرد و از روش نمونه‌گیری استفاده نمی‌شود.

۱-۱۱-روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:

در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل داده‌ها هم از آمار توصیفی و هم از آمار استنباطی استفاده شده است. به منظور انجام تجزیه و تحلیل‌های آماری، داده‌ها و اطلاعات و نمایش نموداری آنها از جداول و نمودارهای فراوانی همچنین از شاخص‌های میانگین، میانه، انحراف معیار استفاده می‌شود. در صورتی که توزیع نرمال باشد از آزمون پارامتریک و اگر توزیع غیرنرمال باشد از آزمون ناپارامتریک متغیرها مورد بررسی قرار خواهند گرفت. و در پردازش اطلاعات از نرم‌افزار spss بهره گرفته شده است.

۱-۱۲-قلمرو تحقیق:

۱-۱۲-۱-قلمرو موضوعی تحقیق

قلمرو موضوعی تحقیق بررسی عوامل مؤثر بر انحراف بین بودجه عملکردی و بودجه مصوب در شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی است و این تحقیق در حیطه مدیریت دولتی - مالی قرار دارد.